

Oulun kaupunki

Lausunto

17.06.2021

Asia: VN/477/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Pyydämme lausumaan hallituksen esitysluonnoksesta sekä vastaamaan seuraavaan kysymykseen:

-

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oulun kaupungin lausunto

Oppilas- ja opiskelijahuollon kuraattori- ja psykologimitoitus

Oppilas- ja opiskelijahuollon kuraattorimitoitusta koskevat vaatimukset ovat ristiriidassa niin kansallisella tasolla kuin eri koulutuksen järjestäjien, koulujen ja oppilaitosten kohtaaman todellisuuden kanssa, missä kamppaillaan pitkään jatkuneen, erityisesti psykologien henkilöstöresurssiin liittyvän vajeen kanssa. Lain mitoitusta koskevan muutoksen toteutuminen edellyttää merkittävää kuraattori- ja psykologiresurssien lisäämistä. On mahdollista ja todennäköistäkin, että eri koulutuksen järjestäjät eivät yllä henkilöstömitoitusta koskevaan vaatimukseen hallituksen esityksessä annetun siirtymäajan puitteissa. Uusien psykologien koulutus alkaa syksyllä 2022 Oulun yliopistossa ja koulutuksen tuottamat mahdollisuudet eivät ehdi realisoitua annetun siirtymäajan puitteissa. Tästä syystä ehdotamme, että psykologeja koskevan mitoituksen siirtymäaika pidennettäisiin. Myös kuraattoreita koskevan mitoitukseen liittyvää siirtymävaiheen pituutta ehdotetaan tarkasteltavaksi ja mahdollisesti pidennettäväksi.

Käytännön työn näkökulmasta kuraattoreille ja psykologeille ehdotetut erilaiset mitoitukset voivat aiheuttaa sen, että jompikumpi työntekijä joutuu jakamaan

työresurssiaan yhä useamman koulun kesken ja tekemään työtä useamman kuraattorin tai psykologin kanssa kuin tällä hetkellä. Tämä voi vaikuttaa siihen, että yksittäisen koulun tai oppilaitoksen näkökulmasta mitoitus vähentää yksittäiselle yksiolle allokoitua resurssia. Uudella mitoituksella voi olla vaikutuksia myös kuraattoreiden ja psykologien väliseen yhteistyöhön ja mahdollisuuksiin toteuttaa yhteisöllistä oppilashuoltotyötä yhdessä.

Kannatamme kuraattori- ja psykologipalveluiden lisäresursointia. Mitoituksesta päätettäessä ja sen vaikuttavuutta arvioitaessa on huomioitava oppilas- ja opiskelijahuoltolain toteutumiseen vaikuttavien eri tahojen merkitys lain tavoitteiden toteuttamisessa. Laissa puhutaan yhteisölliseen työhön panostamisesta, mikä ei voi tarkoittaa vain kuraattori- ja psykologiresurssin lisäämistä, vaan tarvitsee rinnalle vahvan toimintatapojen muutoksen kaikkien oppilaiden hyvinvointiin liittyvien tahojen toiminnassa. Kuraattori- ja psykologipalvelut ovat vain osa oppilas- ja opiskelijahuoltotyötä eikä mitoitukseen keskittyminen asiassa ole tästä syystä pelkästään riittävää.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että henkilöstömitoitus olisi yhtä suuri perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa. Kuraattori- ja psykologipalveluiden toiminta on painottunut usean vuoden ajan tehtyjen tilastointien perusteella 7-15 vuotiaisiin lapsiin ja nuoriin. Tästä näkökulmasta katsottuna oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa ensisijaiseksi määritellyn yhteisöllisen työn ja sen vahvistamisen näkökulmasta henkilöstömitoituksen tulisi olla pienempi esi- ja perusasteella kuin toisella asteella. Olisi myös tärkeää, että opiskeluhuollon palveluita pystyttäisiin joustavasti allokoimaan alueille, joissa tarve on joistain syistä suurempi kuin toisilla alueilla. Ammatillista koulutusta koskeva henkilöstömitoitus ja sen toteutumisen arviointi voi olla ongelmallista ammatillisen koulutuksen jatkuvan sisäänoton ja jatkuvien valmistumisten vuoksi.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti oppilailla ja opiskelijoilla on yhtäläinen oikeus kuraattoreiden ja psykologien palveluihin. Hallituksen esityksessä kuraattoreiden ja psykologien henkilöstömitoitukset ovat erilaiset eikä sille esitetä mielestämme riittäviä perusteluja. Yhtäläinen mitoitus vahvistaisi laissa oppilaiden yhtäläistä oikeutta ja mahdollisuuksia kummankin ammattiryhmän palveluihin.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa asetetut määräaikaivelvoitteet säilyvät ennallaan uuden mitoituksen myötä. Kuntien onnistuessa toteuttamaan henkilöstömitoitukselle asetetut vaatimukset mahdollisuudet määräajoissa pysymiseen, opiskeluhuollon työntekijöiden työskentelytapojen monipuolistumiseen ja yhteisöllisen työn vahvistamiseen paranevat.

Kuraattoreiden kelpoisuus

Koulu- ja oppilaitosyhteisöissä työskentelevien kuraattoreiden työ edellyttää laaja-alaista lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvää asiantuntemusta, hyvää yhteistyökykyä moniammatillisissa verkostoissa ja hyviä vuorovaikutustaitoja sekä yhteisöllisten työmenetelmien, koulumaailman yhteistyöverkostojen sekä palvelujärjestelmän tuntemusta. Kuraattorin työssä edellytetään myös työtä ohjaavan lainsäädännön tuntemusta.

Hallituksen esitys laajentaa kuraattorina toimivien ammattilaisten joukkoa. Kelpoisuuden laajentaminen käyttäytymistieteellisen, kasvatustieteellisen ja sosiaalialan korkeakoulututkinnon suorittaneisiin luo työnantajalle enemmän mahdollisuuksia rekrytoida kasvu- ja kehitysyhteisöjen käyttöön parhaiten soveltuvat ammattilaiset. Työntekijöiden soveltuvuus kuraattorin tehtävässä toimimiseen ei ole riippuvaista vain koulustaustasta, vaan se liittyy myös aiempaan työkokemukseen ja koulutuksen sisällä tapahtuneeseen suuntautumiseen.

Kuraattorin tehtävässä toimimisessa on tärkeää tunnistaa ja ymmärtää laajasti kasvu- ja kehitysympäristöjä ja niissä vaikuttavia tekijöitä. Tästä syystä myös kasvatusta ja käyttäytymistieteellisen koulutuksen sisällyttäminen kuraattorin kelpoisuuden sisällä oleviin koulutuksiin on perusteltua. On myös huomattava, että työnantajalla on edelleen mahdollisuus valita ja painottaa valinnoissaan itselleen tarpeellista koulutusta ja työkokemusta.

Kuraattoreiden kelpoisuuden laajentaminen vahvistaa kuraattoreiden saatavuutta esiopetuksessa. Oulun kaupungissa toteutettu varhaiskasvatukseen kohdistunut kuraattori- psykologipilotointi oli onnistunut ja osoitti kuraattoripalveluiden merkityksen tärkeyden varhaiskasvatuksesta lähtien. Kuraattoreiden saatavuuden parantuminen esiopetuksessa luo hyvät mahdollisuudet perheiden sosiaalisten tarpeiden huomioimiseen lasten kasvuympäristöissä.

On huomattava, että sosionomit ovat tälläkin hetkellä kelpoisia toimimaan laillistettuina sosiaalihuollon ammattihenkilöinä. Kaikki hallituksen esityksessä esitetyt tutkinnot valmistavat opiskelijat työhön, jossa erilaisten oppilaiden, opiskelijoiden ja heidän perheidensä kohtaamisessa dialogiset taidot ovat keskiössä. Hallituksen esitys tukee erilaisten yhteisöjen mahdollisuutta rakentaa eri ammattilaisten työstä yhteisön hyvinvointia tukeva kokonaisuus.

Visuri Sirpa
Oulun kaupunki - Sivistys- ja kulttuuripalvelut